

Udspil fra Danske Regioner:

Vækst i hele Danmark

- yderområdernes udfordringer og muligheder

Den globale konkurrence udfordrer Danmarks konkurrenceevne. Hele Danmark risikerer at blive udkantsområde i forhold til resten af verden. Svaret på det er, at vi skal blive dygtigere, mere produktive og dermed sikre højere værditilvækst og velfærd. Det skal vi gøre ved målrettet at satse på styrkepositioner inden for fremtidens væksterhverv. Det skal ske i et samspil nationalt, regionalt og lokalt.

Vækstcentre skal trække udviklingen i hele landet, regionale styrkepositioner skal sikre job fremover i alle regioner, og lokale styrkepositioner skal sikre, at der også sker en udvikling i yderområderne.

Konsekvensen – hvis vi *ikke* prioriterer og *ikke* vælger noget frem for noget andet - er, at den samlede vækst bliver for lille. Hvis vi omvendt vælger slet ikke at gøre noget for yderområderne, får vi ikke aktiveret alle ressourcer i hele Danmark. Det vil også påvirke den samlede vækst negativt.

Den senere tids debat har vist, at der ikke er lette løsninger på de udfordringer, som Danmarks yderområder står overfor. Det er et langt sejt træk, der skal til – og det er på tide at komme i gang.

Med det udgangspunkt lancerer Danske Regioner en vækstplan med 20 konkrete anbefalinger. I oplægget foreslår Danske Regioner bl.a. følgende:

- En ny **strategisk vækstpolitik** bør se på fysisk planlægning, trafikpolitik, erhvervs politik og uddannelsespolitik i en sammenhæng. Vi bør have mod til at satse der, hvor potentialerne er størst. Både når det gælder bestemte byer, væksterhverv, uddannelsesmiljøer osv.
- **Pick the winners:** Erhvervs politikken skal understøtte de regionale styrkepositioner, fordi udfordringer og muligheder er forskellige i de enkelte dele af landet. Staten bør sikre, at alle større nationale vækstinitiativer inddrager og aktiverer de regionale aktører og ressourcer.
- **Skarpere prioriteringer i planpolitikken:** Der skal skabes en sammenhængende strategisk planlægning for de mellemstore byer via kommuneplanstrategier, de regionale udviklingsplaner og landsplanlægningen. Ved aktivt at fokusere på at udvikle de mellemstore byer vil deres funktioner som vækstmotorer styrkes. Dermed kan de

trække udviklingen i et stort opland i form af gode muligheder for job, uddannelse, indkøb og fritidstilbud.

- **Mere fokus på uddannelse og kompetenceudviklingens betydning for vækst:** Hele Danmark har brug for et kompetenceløft – via bedre geografisk uddannelsesdækning for ungdomsuddannelserne og mere specialiserede uddannelsesmiljøer for de mellemlange og videregående uddannelser, der kan indgå i et tættere samspil med erhvervslivet. F.eks. skal vi undgå gymnasielukninger i yderområderne.
- **Mere målretning i trafikpolitikken:** Der er brug for mere effektiv mobilitet. Der skal sættes på større integration mellem mindre vækstcentre og de centrale knudepunkter i Danmark, f.eks. via god busbetjening af de mange større byer, der har langt til togforbindelser.
- **Yderområdernes særlige erhvervsmuligheder skal udnyttes:** De lokale og regionale styrkepositioner inden for væksterhverv som klima og energi, fødevarer, turisme kan skabe nye job i yderområderne. Det kan f.eks. ske ved, at:
  - Regioner og kommuner skal arbejde sammen om produktudvikling på *turismeområdet* og etablere nye markante fyrtårne i et tæt samarbejde med erhvervslivet.
  - Det *grønne guld* skal graves op i alle regioner. Styrkepositioner og ressourcer, når det gælder vind, vand, jord, sol osv., findes over hele landet. En geografisk dimension bør indgå i alle statslige strategier og planer inden for klima og energi.
  - *Fødevarer* skal fortsat udgøre en dansk styrkeposition. De regionale vækstfora bør bidrage til innovation i fødevarerhvervene. En underskov af nye regionale og lokale produkter skal sikres afsætningskanaler og supplere de stærke nationale spillere og brands.

I regionale partnerskaber for vækst skabes innovation og beslutningskraft. Det er især partnerskaber mellem offentlige myndigheder, erhvervslivet og uddannelsesinstitutioner, der spiller en vigtig rolle for at skabe regionale vækstmuligheder. Det gælder både de regionale vækstfora og de regionale samarbejder om f.eks. infrastruktur og klima. Det sættes der fokus på i afsnit 1.

- 1) Regionerne bør sikre, at de regionale partnerskaber styrkes og videreudvikles gennem et stadigt tættere samarbejde med erhvervsliv, kommuner, organisationer samt viden- og uddannelsesinstitutioner i såvel det strategiske som det operationelle arbejde med vækst og fremtidige arbejdspladser.
- 2) Alle nationale vækstinitiativer bør indeholde overvejelser om synergi og samarbejds muligheder i relation til de regionale partnerskaber. Mobiliseringen af de regionale ressourcer medfører større sandsynlighed for, at initiativernes strategiske mål nås.

Regionale styrkepositioner skaber fremtidens job. De regionale vækstfora er omdrejningspunktet for den regionale erhvervsudvikling, der netop skal sikre vækst og øget velstand i *hele* landet - både Hovedstaden, i byerne, deres oplande og i yderområderne. De aktuelle udfordringer for erhvervsliv og arbejdskraft er forskellige i de enkelte områder af landet. Indsatsen for at skabe fremtidens arbejdspladser tager udgangspunkt i de særlige regionale udfordringer og styrkepositioner. I afsnit 2 tegnes et billede af de enkelte regioners vækstudfordringer, samt hvordan man via satsninger på de regionale styrkepositioner er i gang med at omstille til væksterhverv og nye job.

- 3) Staten bør gennem de regionale partnerskabsaftaler bakke op om udbygningen af de regionale styrkepositioner, der skal være med til at sikre fremtidens job.

Særlige drivkræfter for vækst i yderområder. Erhvervsudvikling, uddannelsesinstitutioner, de mellemstore byer og et lokalt engagement kan gøre en særlig forskel for udviklingen i yderområderne. Erhvervsudviklingen skaber nye job og omsætning, ikke mindst via de særlige vækstmuligheder i yderområderne inden for turisme, klima/energi og fødevarer. Uddannelsesmuligheder er en forudsætning for udvikling både i forhold til bosætning og erhverv. Mellemstore byer har en palet af service og erhverv,

som gør det muligt at fastholde bosætning i yderområderne og trække udviklingen i et stort opland. Det lokale engagement er årsagen til, at der er fremgang og liv i bestemte landsbyer. De fire drivkræfter for vækst bliver uddybet i afsnit 3.

Mellemstore byer

4) Der skal skabes en sammenhængende strategisk planlægning for de mellemstore byer via kommuneplanstrategier, de regionale udviklingsplaner og landsplanlægningen. Ved aktivt at fokusere på at udvikle de mellemstore byer vil deres funktioner som vækstmotorer styrkes. Dermed kan de trække udviklingen i et stort opland i form af gode muligheder for job, uddannelse, indkøb og fritidstilbud.

Lokalt engagement

5) Landdistrikterne er i dag meget andet end landbrug, og EU's landdistriktsprogram bør derfor i højere grad bruges til indsatser, der skaber vækst og udvikling til gavn for alle dem, der lever, uddanner sig og arbejder i yderområderne.

Tre væksterhverv har særlige potentialer i yderområder – turisme, klima/energi og fødevarer. Erhvervsudviklingen er under pres i mange yderområder. I de regionale erhvervsudviklingsstrategier er udvikling af yderområderne integreret i den samlede indsats for hele regionens erhvervsudvikling. Herved bygges der bro mellem yderområderne og resten af regionen. Inden for turisme, klima/energi og fødevarer er der imidlertid særlige erhvervmæssige potentialer i yderområderne, hvilket der sættes fokus på i afsnit 4.

Turisme

- 6) Regioner og kommuner skal i samarbejde med erhvervslivet udbygge og styrke fundamentet for at skabe innovation i produktudvikling i turismen gennem de regionale turismeselskaber og destinationer.
- 7) For at styrke turismen i yderområderne er der brug for at udvikle og modne fyrtårne i turistlandskabet - eksempelvis i form af innovative attraktioner, der bygger på regionens / lokalområdets egne profiler, når det gælder kultur, historie, erhverv mv. Udviklingen og modningen af turisme-fyrtårne skal bygge på regionale partnerskaber bestående af private og offentlige aktører.
- 8) Der er behov for differentieret planlægning i kystområderne, så der i udvalgte geografisk afgrænsede områder fremover kan sikres bedre muligheder for udvikling.

Klima/energi

9) Det grønne guld skal graves op i alle regioner lige fra landbrugets bidrag til produktion af biomasse til universiteternes udvikling af solceller. Det betyder eksempelvis, at Klimakommissionen i sine kommende anbefalinger bør adressere, hvordan Danmarks erhvervsmæssige styrkeposition inden for grøn energi kan optimeres ved at udnytte ressourcer, viden og potentialet i alle regioner, understøttet af et stærkt og strategisk offentligt-privat samspil.

Fødevarer

10) Det er nødvendigt at styrke fødevarerhvervenes evne til at udvikle nye produkter og tilpasse produktionen til forbrugernes kvalitetskrav. Derfor prioriterer de regionale vækstfora at bidrage til fortsat udvikling, innovation og konkurrenceevne i fødevarerhvervene.

11) De lokale fødevarer skal udvikles, synliggøres og markedsføres over for potentielle kunder og dermed styrke omsætningen. Regioner, kommuner og landbrugsorganisationer bør derfor sammen arbejde for at skabe gode match mellem lokale fødevarerproducenter og afsætningsled.

Adgang til kvalificeret arbejdskraft er en forudsætning for vækst. De regionale uddannelsesmiljøer er afgørende for uddannelsesniveauet og vækstbetingelserne i et område. Der skal derfor sikres stærke uddannelsesmiljøer, som giver gode uddannelsesmuligheder for borgerne i hele landet og leverer kvalificeret arbejdskraft til regionens virksomheder. Der sættes i afsnit 5 fokus på vigtigheden af, at hele uddannelseskæden fra folkeskolen til universitetet findes i alle regioner, fordi det sikrer vækst og erhvervsudvikling regionalt.

12) I bestræbelserne på at skabe stærke uddannelsesenheder, der samtidig når geografisk bredt ud, skal mulighederne for f.eks. forlagt undervisning, samarbejde mellem forskellige uddannelsesinstitutioner og IT-støttet undervisning udnyttes. Ligesom campus idéen f.eks. kan benyttes i forhold til at sikre udbud af såvel STX og HHX i et geografisk område.

Ungdomsuddannelse

13) Sorte pletter på landkortet skal undgås. Unge skal have mulighed for at få en ungdomsuddannelse inden for en rimelig geografisk afstand. Afstand har betydning for uddannelsesvalg og frafald. Derfor skal der sik-

res et geografisk spredt og varieret udbud af alle gymnasiale uddannelser og erhvervsskoler, og der er derfor behov for at koordinere kapacitet og elevfordeling, så kapaciteten udnyttes og flere gymnasier kan overleve.

Voksen- og efteruddannelse

14) Der er i kølvandet på krisen brug for en massiv videreuddannelses- og omskolingsstrategi. De nyetablerede voksen- og efteruddannelsescentre bør i tæt samarbejde med regionsråd og regionale vækstfora koordinere en efteruddannelsesindsats, der målrettes ledige og ledighedstruede medarbejdere.

Videregående uddannelse

15) Der skal arbejdes for flere stærke, specialiserede uddannelsesmiljøer på tværs af ungdoms- og videregående uddannelser, der støtter op om erhvervsudviklingen – også i yderområder, f.eks. inden for offshore, vindenergi, fiskeri mv. Det kan sikre erhvervslivet kvalificeret arbejdskraft også i yderområderne.

16) Der skal skabes tættere samarbejder mellem vidensinstitutionerne og erhvervslivet. Stærkere økonomiske incitamenter bør bruges til at intensivere universiteternes samarbejde med erhvervslivet og dermed sikre større vidensoverførsel og innovation. Det kan eksempelvis blive reguleret gennem universiteternes eksisterende basisfinansiering.

Infrastrukturen skal sikre effektiv mobilitet og dermed understøtte fremtidens transportbehov og erhvervsudvikling.

Tilgængelighed har betydning for både bosætning, uddannelse og erhvervsliv i hele Danmark og er derfor en vigtig del af de regionale vækststrategier. Dette gives der eksempler på i afsnit 6.

17) Ved omlægning af bil- og kørselsafgifter til mere CO₂-venlige løsninger skal adgangen til kollektiv trafik også indtænkes, så mobiliteten i yderområderne ikke forringes.

18) Flere flextrafik og bedre koordinering af den offentligt betalte/tilskudsmodtagende kørsel, der er i forvejen (skolekørsel, ældretransport mm.) – kan samlet set give et bedre tilbud og en mere effektiv drift.

19) ”Timeplanen” for togtrafik skal samtænkes med et forbedret regionalt busrutenet. Der skal således skabes større integration mellem mindre vækstcentre og de centrale knudepunkter i Danmark.

20) Der skal anlægges hurtige bredbåndsforbindelser og mobildækning i yderområderne for at sikre både bosætning, uddannelse og erhvervsliv.